III. ÉVFOLYAM. Debreczen, péntek 1906 április 27. 17. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
péntéken és minden törvényhatósági bizottsági közgyülést követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és előfizetési dijak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Épitsünk nyaralókat.*

A debreczen—pallag—sámson - nagykállói vasutvonal kiépitésének kérdésével ismételten megnyilatkozik városunk közönségénél az a terv, nem volna-e czélszerü a helyi vasut mostani végállomásától néhány ölnyire, a Pallag felé vezető vasut jobb- és baloldalán nyaralókat épiteni, vagy esetleg oly telepet létesiteni, hol téli-nyári lakások volnának emelhetők.

A város tulajdonát képező nyaralók nyomoruságosak, épitési szerkezetük és berendezésük miatt. A könnyelmüség hozta létre ezeket a kártyavárakat, melyeket szánakozó mosolygás nélkül senki sem nézhet s legfeljebb az, aki nyaralót életében sem látott. Nem is szólva arról, hogy ezek egyikében az emeleten, elfelejtették a legszükségesebb helyek épitését, valamennyi nyárilak a szük lépcsők miatt annyira tűzveszélyes, hogy tűz esetén, főleg ha az éjszaka ütne ki, a lakók csakis ugy menekülhetnének, ha leugranának az emeletről. Egyébként is a nyaralók berendezése czélszerütlen, kényelemről azokban szó sem lehet, toldozzák, foldozzák, tatarozzák évről-évre és a mérnöki hivatal az idén is több mint háromezer koronát akart befektetni az épületekbe, ezen befektetést azonban a tanács dicséretes módon nem engedélyezte és csakis a kisebb javitásokat szavazta meg.

Mindezek eléggé igazolják, hogy a város közönségének egészségügyi érdeke megkivánja, hogy akár a város, akár egyesek nyaralókat épitsenek a Nagyerdőn. Erre az épitésre legalkalmasabbnak látszik az épülő vasutvonal jobb és baloldala. Most már az a kifogás sem emelhető, hogy virágzó fákat kell az épitendő nyaralók tájékán kivágatni, mert az épülő vasut mentén ez már ugy is megtörtént. A Nagyerdő levegőjét sem rontanák el ezek a nyaralók, mert hiszen a mostaniak sem rontják és elvégre is a világ minden üdülőhelyén vannak nyaralók és senkinek sem jut eszébe ezektől félteni a vidékek ózondus tiszta levegőjét.

Nem tudjuk, hogy vajjon a város mostani pénzügyi helyzete, midőn nagy alkotásokra készül, megbirná-e a nyaralók épitési költségeit, annyi azonban bizonyos, hogy ily nyaralók épitési költsége jól befektetett tőke volna és mihamarább állandó jövedelemhez juttatná a várost. Megjegyezzük azonban, hogy ezen épületeknek oly épitési alapot kell adni, hogy azoknak javitása ne emésszé fel a bérjövedelmet, mint a város mostani czélszerütlenül épitett, évről-évre toldozott, foldozott nyaralói.

Ha azonban a városnak mostani pénzügyi helyzete nem engedné meg a befektetést, módot kellene nyujtani a módosabb közönségnek nyaralók épitésére. Miért ne adhatna a város jogelismerési dij fejében, vagy évi haszonbérért kisebb-nagyobb területet azoknak, akik épitkezni óhajtanának az épülő vasut mentén? A részletek nem tartoznak ide és az eszmét is csak azért vetjük fel, hogy gondolkozzanak felette azok, akiket a dolog érdekel. Nem kell az ilyen létesitésekhez egyéb, mint jóakarat és érzék a haladás és egészségügy iránt. És mi meg vagyunk győződve, hogy könnyüszerrel történő teleknyerés esetén már a közel jövőben igen sokan vállalkoznának a villaépitésre és a városnak a mostani holt területből kincses jövedelem forrása fakadna.

Ezen nyaralók, vagy mondjuk állandó lakások felépitésével emelnénk a mi sok tekintetben elhanyagolt Nagyerdőnk forgalmát. Élénkké tennénk azt és nem hallanánk olyforma megjegyzéseket, hogy a város nem tudja kihasználni a rendelkezésére álló kincsesbányát. Más városok kapva-kapnának egy szép telep létesitésén, de mi nehezen tudjuk magunkat valamire elhatározni. — Igazolja ezt a most meglevő városi nyaralók multja. Mennyi vajudás után születtek meg ezek a pagodaszerü csodaépitmények, csak azt tudná megmondani, aki az e tárgyban folytatott tárgyalásokra emlékezik.

Ajánljuk ezen eszmét közönségünk és intéző köreink figyelmébe. Ha foglalkozunk ezen kérdéssel, elébb-utóbb megérik az a kivitelre. És az eszme megtestesülése hasznos lesz a közegészségügyre, a közönségre, a Nagyerdő emelésére és talán anyagi tekintetben a városra is.

— r. —

* Közérdekü voltánál fogva közöljük e czikkelyt, habár minden sorával nem is értünk egyet.

Az alföldi nagy kiterjedésü határok czélszerübb benépesitése.

„A Város“ részére irta:
Forster Géza
földbirtokos, az O. M. G. E. igazgatója.

A mult évszázadok örökös háboruskodásban zajlottak le és az Alföld népességét meggyéritették, s a megmaradt népesség az ellenség elleni sikeresebb védekezhetés és a maga biztonsága szempontjából nagyobb központokba tömörült és birtokait ezen központokhoz csatolta magával együtt. Számos község a nagy Magyar-Alföldön eltünt és helyet adott a mai nagy kiterjedésü, mezőgazdasági foglalkozást üző városoknak és nagyközségeknek. — Mig a nyugati államokban a városok az iparüzők lakhelyei, addig a nagy Magyar Alföldön a városok lakossága ritkán emelkedik az iparosok városává, mert a legtöbb alföldi városban az iparosok száma alig teszi az összlakosság 35 százalékát. Az egyetlen Debreczen az, amelyben az iparosok az 50 százalékot meghaladják. — Hozzájárult ezenkivül a

nagyközségi határok alakulásához azon körülmény, hogy az Alföldet keresztülszelő folyók, folyamok szabályoztattak, a nagy területeket képező ingoványok és tavak lecsapoltattak, s azokon uj községek nem keletkeztek, hanem mint a régi községek terméketlen területei megmaradtak a község területében és ily módon ezen körülmények is hozzájárultak az óriási községi területek kialakulásához. — Ezen utóbbi körülményből kifolyólag nagy pusztai birtokok is keletkeztek, amelyek egyesek tulajdonába kerültek, s ezek egy nagy része ma is részben mint kötött birtok fennáll. — Hogy némi képét nyujtsam a német herczegségekkel egyenlő nagyságu magyar alföldi községi területeknek, egy kis táblázatot csatolok ide, amelyből kitünik az is, hogy a nagy Magyar Alföldön egyes községek területe felér némely vármegyéink egész területével, vagy nagyobb megyéink egyes járásaival. — Ezen kis kimutatásból is rájövünk már arra, hogy gazdálkodási szempontból az ily nagy területek egyesitése nem czélirányos, mert egyes ily központokból a távoleső birtokrészeletek gazdasági megmüvelése nagy időpocsékolással, óriási fáradtsággal és nagy munkaerő-vesztegetéssel jár; — a mai időkben pedig mind a három tényező pénzértéket képvisel és ha ezeket számitásba vesszük, akkor ezen tényezők a gazdálkodást nemcsak megdrágitják, de sok esetben lehetetlenné teszik. — Hogy a gazda szántóföldjét müvelhesse, ahhoz gyakori megjelenése szükséges az illető földterületen; már pedig az Alföldön nem kivételes eset az, hogy a gazda lakóhelyétől 30—40 kilométer távolságra bir földterületekkel és ezen földterületeket lakóhelyéről igyekszik megmüvel; — azért mondom, hogy igyekszik, mert hiszen sokszor a körülmények lehetetlenné teszik megjelenését részben a zord időjárás, részben a járhatatlan utak miatt.

Alföldi thj. f. város	Terület □km.	Népesség az 1900. népsz. alk.	Népsürüség □km-kint.	Tanyai lakosság		
				száma	az összl. %-ban	
Szeged	816	102,991	126·0	38,189	37·1	
Szabadka	956	82,122	85·9	39,157	47·7	
Debreczen	957	75,006	78·4	22,886	30·5	
H.-Vásárhely	761	60,882	80·0	23,999	39·4	
Kecskemét	873	57,812	66·2	25,582	44·4	
Zombor	310	29,609	95·5	18,045	60·9	1737+0
Vas vm.						
Németujvári jár.	430	34,801	80·9			51 község
Szt.-gothárdi jár.	690	54,759	79·3			80 község

Német souverain fejedelemség	Terület □ km.	Népesség az 1900 népsz. alk.	Népsürüség □ km.-kint
Reuss ifj.	827	139,210	168
Schwarzburg—Rudolfstadt	940	93,059	99
Scwarzburg—Landershausen	862	80,898	94
Reuss id.	317	68,396	216
Schaumburg Lippe	340	43,132	127

De ezen kimutatásokból kitünik az is, hogy a legtöbb alföldi városban, négyszög kilométerenként elosztva lakosságát a határ terjedelmével, megfelelő számu lakosságot találunk. — Aránylag ezen alföldi városok közül a határhoz viszonyitva Kecskemétnek van legkisebb lakossága, mert itt csak 66 ember esik egy négyszög kilométerre, ellenben Szeged városánál már 126 egyén esik egy négyszög kilométerre. — Ebből látszik tehát az, miután egyenlő körülmények között vannak ezen városok, hogy a lakosság száma még részben emelhető volna Szegedhez viszonyitva 25—100 százalékkal. — Mert nem kell elfelednünk azt, hogy az alföldi városok határai legnagyobb részt szántóföldeket képviselnek és csak kis terjedelmü legelő vagy erdő területek vannak azokban; összehasonlitásul közlöm Vas vármegyének két járását terjedelemre és népsürüségre vonatkozólag; megjegyzendő azonban, hogy Vas vármegyében főként ezen járásokban az összterületnek több, mint negyed része erdő, vagyis nem mivelés alatt levő terület, lakossága mindannak daczára az alföldi városok határainak lakosságával egészen egyenlő, négyszögkilométerre vonatkoztatva azt. Ha azonban az elosztást nézzük Vas vármegyében, akkor mit látunk? Látjuk, hogy egy valamivel kisebb területen, mint Hódmezővásárhely határa, 80 község van épitve, ezeknek tehát, ha a földjeik munkálására kirándulnak hazulról, nem kell előbb egy utazást csinálniok, hogy földjeiket elérhessék, mint az alföldi városokban lakó gazdáknak. De ha összehasonlitjuk az alföldi városok kiterjedését és lakosságának számát a német souverain fejedelemségekkel, akkor is azt láthatjuk, hogy a népsürüség Alföldünkön nincs annyira elmaradva, daczára hogy ezen souverain államokban ugy a mezőgazdaság, mint az ipar igen kifejlett.

Ezen kimutatásból inkább csak azon következtetést vonhatjuk le, hogy egy alföldi város lakosainak száma és négyszögkilométer kiterjedése akárhány esetben egyenrangu a német souverain fejedelemségek lakosainak számával és terjedelmével.

Tanácsi kiküldöttek a képviselőválasztáshoz.

$\frac{5179}{1906.}$ sz.

Debreczen sz. kir. város központi valasztmányának 5—1906. számu megkeresése, a folyó hó 30-án tartandó országgyülési képviselőválasztáshoz tanácsi kiküldöttek rendelése s a rendfentartás biztositása iránt.

Határozat.

Az 1895. évi XV. t.-cz. 153. §-a alapján a városi tanács részéről a választók személyazonosságának ellenőrzésére a folyó évi április hó 30. napján megejtendő országgyülési képviselőválasztás helyére kiküldetnek:

Az I. választó kerületbe:

a Péterfia-utczai szavazatszedő küldöttséghez: Koncz Ákos tb. tanácsnok, közlevéltárnok és Kovács Ernő adókivető;

a Csapó-utczai szavazatszedő küldöttséghez: Illéssy Gyula tb. aljegyző és Kiss József adókivető.

A II. választó kerületbe:

a Hatvan-utczai szavazatszedő küldöttséghez: Kiss Sándor rendőrfogalmazó és Boruzs Béla adókivető;

a Piacz-utczai szavazatszedő küldöttséghez: Kapros Sámuel adópénztári tiszt és Szathmári Mihály adókivető.

A III. választó kerületbe:

a Varga-utczai szavazatszedő küldöttséghez: Baik Szilágyi Imre birtoknyilvántartó és Károlyi Ferencz irnok;

a Kossuth-utczai szavazatszedő küldöttséghez: Lovassy Károly adóügyi osztályvezető és Szathmáry Károly adókivető.

Kiküldetnek pedig azon felhivás és utasitással, hogy 1906. évi április hó 30-án d. e. pontban 8 órakor a választás helyén pontosan jelenjenek meg; az egész választási eljárás folyama alatt, tehát még a záróra alatt is folytonosan a választás helyén tartózkodjanak, állandóan jelen legyenek.

Dr. Boldisár Kálmán rendőrfőkapitány helyettes tb. tanácsnok pedig utasittatik, hogy a választás napján a csend és rend fentartásáról gondoskodjék, s e czélból a szükséges rendőrséget nemcsak a választási elnökök rendelkezésére bocsássa, hanem választási és szavazatszedő küldöttségi elnökökkel legkésőbb a választást megelőző napon déli 12 óráig irásban is tudassa, hogy e választási helyekre kiket és minő számban rendelt ki a rendfentartás érdekében.

Miről K. Kiss József, Sinka Sándor, Szele György, Nagy Sándor ügyvéd, dr. Tüdős János, dr. Peczkó Ernő választási és szavazatszedő küldöttségi elnök urak, dr. Boldisár Kálmán rendőrfőkapitány helyettes ur és végre a fentnevezett tanácsi kiküldött urak Debreczenben jegyzőkönyvi kivonaton értesitendők.

Kelt Debreczen szab. kir. város Tanácsának 1906. évi április hó 23. napján tartott üléséből.

Kiadta:

Varga,
jegyző.

A központi választmány ülése.

Debreczen város központi választmánya kedden délután ülésre ült össze a városháza nagytermében. Az ülésen megjelentek Kovács József polgármester elnökön kivül Varga Károly jegyző, Pálfi Gábor, dr. Somogyi Pál, Tóth István, ifj. Schwarcz Vilmos, K. Kiss József, Sinka Sándor és Váczi János. A központi választmányt különösen azért hivták össze, mert a belügyminiszternek a választások ügyében intézett leiratába tévedés csuszott be.

A legutóbbi központi választmányi ülésen ugyanis a választások határnapját e hó 30-ára tüzték ki. A határozatot a belügyminiszterhez küldték fel jóváhagyás czéljából. Fenn, a miniszteriumban azonban tévedés történt, mert 30. helyett a határnapot 29-ére hagyták jóvá.

E hibát kijavitandó, a központi választmány ismét feliratot intézett a belügyminiszterhez.

A központi választmány ezután a Hatvan-utczai összeiró küldöttség leköszönt elnöke Kulcsár Endre helyett elnökül dr. Tervei Tamást választotta meg.

Majd foglalkoztak az 1907. évi ideiglenes választói névjegyzék összeállitásával. A betüsoros névjegyzéket május hó 5-től május hó 25-ig közszemlére teszik ki. Ezen idő alatt az esetleges észrevételek akár irásban, akár szóban megtehetők.

E tárgyban egyébként a következő hirdetményt bocsátották ki:

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. és az 1899. évi XV. t.-cz. alapján értesittetik Debreczen sz. kir. városnak az országgyülési képviselőválasztásra jogosult lakossága, hogy az összeiró küldöttségek által bemutatott névsor nyomán a választók 1907. évi ideiglenes névjegyzéke a központi választmány által összeállittatott, illetőleg kiigazittatott s ezen ideiglenes betüsoros névjegyzék, valamint a kihagyottak névjegyzéke is a város székházánál — a városi kiadó hivatalban (földszint 11. számu szoba) — 1906. évi május 5-től 25-ig közszemlére kitétetik, hol is reggeli 8—12 óráig e névjegyzékek megtekinthetők, d. u. 2—6 óráig ugyanott le is másolhatók.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 44. és 45. §-aiban foglalt rendelkezéshez képest a névjegyzékek ellen felszólalni, a felszólalásokra pedig észrevételt tenni lehet.

A névjegyzék ellen saját személyét illetőleg bárki felszólalhat. Ezenkivül mindenkinek jogában áll azon választó kerületben, melynek névjegyzékébe felvétetett, bármely jogtalan felvétel ellen avagy kihagyás miatt felszólalni. A netán beérkező felszólalások f. évi május hó 16—25. napjáig a fent emlitett helyen fognak közszemlére kitétetni.

A felszólalásokat mindenki megtekintheti s azokra mindenki, ki az 1874. évi XXXIII. t.-cz. 44. §. szerint felszólalni jogosult, irásban észrevételeket nyujthat be.

A felszólalások a névjegyzék közszemlére kitételétől számitott 10 nap alatt, vagyis 1906. évi május hó 15. napjáig adhatók be, az ezekre tett észrevételek pedig 1906. évi május 16. napjától kezdve — bezárólag 1906. évi május hó 25 napjáig fogadtatnak el.

Ugy a felszólalások, mint a rájok vonatkozó észrevételek a központi választmányhoz intézve, a központi választmány elnökéhez irásban adandók be. Egy beadványba több egyénre vonatkozó felszólalás is foglalható, ellenben az észrevétel minden egyes beadványhoz külön-külön adandó be.

Hazánk lakásügye.

Irta: **Geml József**, Temesvár szab. kir. város főjegyzője.

(Folytatás és vége.)

A fővárosi közhatóságon kivül a munkás-lakáshiányon segitett a „*Munkás-otthon szövetkezet*“ is, mely 1896-ban a fővárostól vasuton félórányira eső Rákos-Kereszturon 1000 lakóházra szánt ingatlant vásárolt, 4%-os kamat mellett 2 millió korona kölcsönt vett fel oly módon, hogy ennek fele értékéig kibocsátott kötelezvényeit a kormány és egy külföldi gyáros vették át, azonkivül a házak vevői biztositékként élet- és halálesetre szóló biztositásokat kötnek. Egy 2 szobából, konyhából és kamarából álló ház 4000 koronába kerül, mely 26 év alatt évenkint 320 koronával törlesztendő. Hogy az ilyen ház egy gyenge keresettel és nagy családdal biró szegény munkásnak drága, az bizonyos, de azért van a fővárosban sok olyan munkás, aki elbirja a törlesztést, biztositást, épületfentartást stb. s igy a mellett, hogy kényelmes saját otthonának áldását élvezi, idővel tehermentes vagyon fölött fog rendelkezni.

A nagymérvü épitkezés daczára azt találjuk, hogy Budapest munkáslakás viszonyai igen szomoruak; az 1893-iki lakásfelvételnél 2828 tulzsufolt helyiséget találtak 21,723 lakóval, kiknek több mint fele 4—8-asával lakott egy helyiségben, sőt másfél ezren 10—20-asával találtattak összezsufolva, ugy, hogy a tulzsufolt lakásokban csupán 7068 ágy állván rendelkezésre, a legtöbben kettesével, 5948 pedig egyáltalában nem hált ágyban. Az emlitett összeirás óta a „Hajléktalanok Menhelye“ egyesület kezdeményezésére a főváros 4 emeletes munkáslakóházat épittetett a külső soroksári ut mentén, melyeknek mindegyike 24 lakásból, egyegy lakás 1 szobából és konyhából áll, s

melyekben a lakbér hetenként 4 korona 20 fillér. Ugy ezek a munkásházak, mint pedig az 1886-iki és 1892-iki kolerajárványok alkalmából a kiszállásoltak elhelyezése czéljából épült 10 szükséglakástelep (éjjeli szállók) állandóan majdnem teljesen el vannak foglalva. Ugy látszik, hogy a szegény néposztály lakásviszonyai ujabban javultak is, mert habár 1893. év óta nem eszközöltek hivatalos lakásfelvételt, az a körülmény, hogy Budapesten a nyolczvanas években és a kilenczvenes évek elején az összes lakások közül csupán 0·4—1·3% nem volt kibérelve, abban az időben tehát a lakáskereső nem igen válogathatott s kénytelen volt összezsufoltan lakni, ellenben 1898. év óta a laküresedések 2·1—3·8%-ra emelkedtek, bizonyára hatással volt a lakásoknak olcsóbbodására, aminek a közönség szegényebb része is hasznát látta.

Munkaadó által létesitett nagyobb telepek hazánkban is nagy számmal vannak különösen ott, ahol a munkahely a városon vagy községen kivül, ugyszólván izolálva fekszik, ahol tehát a munkaadóknak érdekükben fekszik állandó alkalmazottjaikat helyhez kötni.

Maga az állam mint munkaadó vasmüvi telepein és egyéb gyáraiban, mint Budapesten (300 házat), Pozsonyban, Diósgyőrön, s illetőleg az osztrák-magyar államvasuttársaság Resiczán, Aninán és egyéb helyeken létesitett kisebb-nagyobb munkástelepeket.

A m. kir. államvasutak igazgatósága több év előtt Budapest székesfővárostól a Hajcsár ut közelében nagyobb telket vásárolt négyszögölenkint 4 korona áron és ide mintegy 300 lakást épittetett az északi főmühely munkásai számára. A munkások e telepen igen megelégedett életet folytatnak, aminek legjobb tanusága az a tény, hogy amikor a fővárosi és az államvasuti munkások körében is strájkmozgalom mutatkozott, az északi főmühely munkásai csendesen viselkedtek, sőt a közébük befurakodott izgatókat kiközösitették maguk közül. A m. kir. államvasutak továbbá a budapesti gépgyáruk szomszédságában is épitettek 12 munkásházat 109 lakással, melyekben kisebb hivatalnokaik, felügyelőik, müvezetőik és munkásaik olcsó és egészséges lakásokat kapnak. Az államvasutak diósgyőri gyárának munkástelepe 52 egylakásu és 117 kétlakásu munkásházból áll, — sőt ott évenkint uj házak épülnek részint a telepen, részint távolabb eső területeken. Ujabban az államvasut részéről nagyszabásu akczió indult meg összes munkásai számára épitendő lakások ügyében.

Magán- vagy társulati iparvállalataink közül munkáslakások épitése tekintetében kiemelkednek: a pozsonyi dynamitgyár (90 lakás); a pancsovai selyemfonógyár (60 lakás); a botfalvi czukorgyár 2 földszintes és 2 egyemeletes házzal 50 család és 100 nőtlen személy számára; a lupényi kőszénbánya 116 munkáslakkal egyenkint 2 család számára és 3 laktanyával nemcsaládos munkások részére; az aradi amerikai szőlőoltványtelep 2 felügyelői házzal 4—4 család számára, egy közös kaszárnyával és tisztviselői pavillonnal 50 család és 100 nemcsaládos ember számára; a kissebesi gránitkőbánya 13 házzal 49 család számára; a muszári-i aranybánya 35 házzal: és még igen számos vidéki gyár és iparvállalat. Sőt van több olyan iparvállalat is, mely az egészségügyi követelményeknek megfelelő lakásokat ingyen ad munkásai egy részének: ilyen a szerencsi czukorgyár, a kis-sebesi Glasner-féle kőbányatelep, a brassói cellulosegyár, a Sánczki-féle vasgyár Szentkeresztbányán, a Kramer-féle egeresi (kolozsmegyei) gypsz- és mütrágyagyár. Az erdélyi erdőipar r. t. gyulafalvi, továbbá Gábor és József háromszéki gőzfürésztelepe, Schulz József és társa csikcsobányai gőzfürésztelepei és több más erdélyi iparteleп a munkásoknak nemcsak a lakást, hanem még a fütést, világitást és kis konyhakertet is ingyen adják.

Végül a társadalomból szocziálpolitikai reformtörekvéseivel kimagasló magánember köti le figyelmünket, aki — bár sem gyára nincsen, sem iparral nem foglalkozik — a munkások lakásnyomorának nagy jelentőségét felfogni képes volt és volt benne akarat és erő, hogy e téren uttörő legyen. Ez Pozsony város érdemes polgára, Schulpe György, aki 1894. évben maga épitett három házat, melyek mindegyike 8 lakásból, együtt tehát 24 lakásból áll. Minden lakásban van egy szoba és konyha, vizvezetékkel és gázvilágitással berendezve, külön pincze és padlás és minden lakáshoz körülbelül 100 négyszögöl területü kert tartozik. Ezenkivül van egy közös mosó-konyha és mángorló-kamara, egy olvasó terem 2000 kötetes népies könyvtárral felszerelve, fürdő- és betegszoba Egy-egy lakásért a munkások évenként 140 koronát fizetnek, amiben benn van a viz- és gázfogyasztás dija is. A telep tulajdonosának anyagi haszna nincs a telepből, mely drága telken, mondhatni fényüzéssel épült. Emberszerető munkája sok örömöt szerez neki; hetenként többször meglátogatja a telepet, ott a munkásoknak előadásokat tart, az esetleges egyenetlenségek elintézésére a lakók által választott hat munkásból álló biróságnak elnöke és minden apró-cseprő bajaikba be van avatva.

Ugyanez a Schulpe György tanulmányt irt „A munkáslakásokról“ (Pozsony 1901), melyben arra való utalással, hogy az 1895. évi bordeauxi és az 1897-iki brüsseli kongresszuson különösen hangsulyozta azon elvet, hogy ezen kérdés csakis egy specziális törvény által lesz megoldható, egész terjedelmében közli a m. kir. belügyi és kereskedelemügyi miniszteriumokhoz felterjesztett „Törvényjavaslat munkásházak épitéséről“ czimü javaslatát. Ebben törvényhozásilag kimondatni kivánja azt, hogy állami kedvezményben részesülnek azok a községek, társulatok és magánosok, kik munkások részére egészséges, világos, olcsó lakást épitenek. A lakások nagyságát, minőségét és a lakbér maximumát a törvény állapitsa meg; a lakbér a munkás fizetéséből levonható; az épület 30 éven át az állami és községi adótól mentes, ha pedig az épület a munkás tulajdonává lesz, akkor ez a 30 év után is az állami és községi adónak csak 75%-át fizesse.

A városok létesitsék a csatornát, járdát, világitási berendezést, a viz- és világitási fogyasztásért 25%-ot számitsanak fel, a szállitási vállalatok az épitési anyagot kedvezményes áron tartozzanak szállitani; a tulajdonjog átruházása illeték- és belyegmentes A gyári vállalatok tartoznak a nem községbeli munkásaik számára egészséges és olcsó lakásokat épiteni, ha pedig a munkások egyesülnek ily munkásházak létesitésére, ezek szintén a törvényben meghatározott kedvezményben részesülnek. Albérlőt fogadni tilos, minden lakás csak egy-egy család részére szolgálhat. A családfő elhalálozása esetén az özvegy — ha 5 évig lakott a család bérben, egy évig, ha 10 évig lakott, 2 évig ingyen élvezi a lakást. A törvény megtartásának ellenőrzésére minden törvényhatóság bizottságot tartozik alakitani, mely egyuttal lakásfelügyelői és közvetitői teendőket végez.

Lehet, hogy a Schulpe által felébresztett általános érdeklődésnek köszönhetjük a m. kir. belügyminiszteriumnak az országgyüléshez intézett 1902. évi jelentésében foglalt kijelentését, mely szerint az általános lakásviszonyoknak közegészségi és közerkölcsi szempontokból való fejlesztését hazánkban is mérlegelés tárgyává szándékozik tenni.

Debreczen sz. kir. város 1905. évi zárószámadása.

Roncsik Lajos városi főszámvevő az 1905. évi zárószámadást elkészitette és azt a következő jelentés mellett terjesztette a tanács elé:

Tekintetes Tanács!

Debreczen szab. kir. város háztartásának és a házipénztár kezelése alatt levő alapoknak 1905. évi zárószámadását s a vagyonmérleget azon kéréssel terjesztem be, hogy azokat a közgyülési tárgyalást megelőzőleg 15 napi közszemlére kitétetni s a szakbizottságok véleménye meghallgatása után elfogadás végett a bizottsági közgyüléshez bemutatni, a közgyülési tárgyalás és elfogadás után — a törvényes határidőn belül — a belügyi, illetve a vallás- és közoktatásügyi, a kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumokhoz felterjeszteni méltóztassék.

I.

A házipénztár számadásánál ...	2.505,409 K 05 f.
rendes bevétellel szemben a rendes kiadás	2 394,397 K 75 f.
vagyis a bevételi többlet	111,011 K 30 f.
A	11.456,648 K 90 f.
rendkivüli bevétellel szemben a rendkivüli kiadás	11.556,461 K 14 f.
igy a bevételi kevesblet	99,812 K 24 f.
Az átmeneti	53,348 K 20 f
bevétellel szemben a kiadás	50,111 K 25 f
igy a bevételi töblet	3,236 K 95 f.
Ha már most a fenti számadatok bevételi többlet együttes összegéből	114,248 K 25 f.
a bevételi kevesblet összegét	99,812 K 24 f.
levonjuk, kapjuk a pénztári maradványt	14,436 K 01 f.

A rendes költségvetésnél előirányzatunkra befolyást gyakorolt a törvényenkivüli állapot s a kedvezőtlen gazdasági viszonyok; a rendkivüli előirányzatnál a régi kölcsön konvertálása s ujabb kölcsönrészlet felvétele s ez a magyarázata a rendkivüli költségvetésnél az előirás és az előirányzat közt mutatkozó nagyobb eltérésnek.

Ugy a rendes, mint a rendkivüli bevételi s kiadási tételeknél a közgyülés rendelkelkezéséhez képest kellő indokolást igyekeztem nyujtani s a törlésekre különösen hivatkozni.

A czim szerinti összesitésnél az előirányzat és előirás közti külömbség czimenként fel van tüntetve: a részletnél az eltérés indokolva lévén: a mutatkozó különbözetet e jelentés keretében ismételni feleslegesnek tartom.

Az egyes tételeknél a m. kir. belügyminiszterium rendelkezése folytán a leltár megfelelő tételére hivatkozás történik.

Az összefüggés keresése megkönnyitése czéljából a házipénztár számadásánál az egyes alapok vonatkozó tételére — rámutatni, illetve hivatkozni igyekeztem.

II.

Ugy a város tulajdonát tevő, mint a házipénztár kezelése alatt levő alapok zárszámadását is bemutatom, egyenként és összesitetten is, az összesitett kimutatás az 1904. évi zárszámadási eredménytől való eltérését is feltünteti.

III.

A vagyon főleltárt ugy állitottam össze, hogy annak tételei az 1904. évi megfelelő tételekkel szembe vannak állitva és pedig nemcsak a cselekvő, de a szenvedő vagyonnál is, hogy a különbözet necsak a végösszegek, de az egyes tételeknél is észlelhető legyen.

A biz. közgyülésnek 155—1904. bkgy. szám alatt kelt rendelete folytán a vagyon leltár teheroldalán be van illesztve az u. n. értékcsökkenési tartalék s ezen közgyülési rendelkezésnek az eredménye aztán az, hogy 1904. és 1905. évi tiszta vagyon közt összehasonlitás után végeredményben vagyonapadás mutatkozik.

Ezen 155—1904. bkgy. sz. alatt kelt közgyülési határozat rendelkezése további fentartása mellett el lehetünk készülve arra, hogy a következő években a beállitott tartalékcsökkenési alap fokozatos növekedésével még nagyobb vagyonapadás fog mutatkozni.

Tisztelettel lévén

Debreczen, 1906. április 22.

Roncsik Lajos,
főszámvevő.

Szám: 14,128—1906. III.

Körrendelet a leánykereskedés ellen.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Megfelelő további intézkedés végett értesitem, hogy a korfui cs. és kir. osztrák-magyar konzulátus értesitése szerint ott a leánykereskedés annyira elharapódzott, hogy időszerünek mutatkozik annak közhirré tétele, hogy azok a nőszemélyek, kik valamely ajánlatra Korfuba mint nevelőnők, cselédek (pesztrák, szobaleányok stb.) el akarnak szerződni, állásuk elfoglalása előtt informácziókért okvetlenül a korfui cs. és kir. osztrák-magyar konzulátushoz forduljanak s semmiesetre se fogadjanak el olyan állást, melyet nekik az ugynevezett „Casinó“, vagy a Cercle des Etrangers ajánl.

Budapest, 1906. évi április hó 4-én.

A miniszter meghagyásából:
Szabó László,
miniszteri tanácsos.

22,406—X. 2. sz.

Pályázati hirdetmény.

A gödöllói állami méhészeti gazdaságban az 1906. év folyamán hat időszaki tanfolyam fog tartatni, a következő beosztás mellett:

Május hó 1—21. földmives kis gazdák; május hó 22-től junius 11-ig erdőőrök; junius hó 15—28-ig lelkészek; julius hó 1—21. és julius hó 24-től augusztus 13-ig néptanitók; végre augusztus 18—31-ig nők számára.

Czéljok ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátitsák, valamint, hogy a méhkaptároknak és méhészeti segédeszközöknek házilag való elkészitését is megtanulják.

Mindenik tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban dijtalanul részesülnek és ezenkivül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják, s a m. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7—16 vonalszakasza között levő valamelyik állomásáról jönnek, a személy és vegyes vonatok III-ik kocsiosztályában érvényes féláru menetjegyváltásra jogositó igazolvány küldetik, melynek ára a visszautazás költsé-

geivel együtt a tanfolyamról való elutazáskor fog megtérittetni.

Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy 1 koronás bélyegjeggyel ellátott folyamodványukat, melyben a foglalkozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérelmezik, a m. kir. földmivelésügyi miniszterhez czimezve fölöttes hatóságuk utján, a földmivesek és más foglalkozásuak pedig községük elöljáróságának ajánlásával ellátva, az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal nyujtsák be.

Budapest, 1906 márczius hó 17-én.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Hirek.

— **A Basahalma felásása.** A debreczeni szájhagyomány történelmi nevezetességre emelte a Basahalmát, amely a debreczen—p.-ladányi vasuttól délre, a Tégláskerten tul, a Balogh-féle téglaégető kemencze mellett emelkedik. A hagyomány azt tartja e halomról, hogy a Debreczent oly kegyetlenül megsarczoló Szejdi basa vezéri sátora e halom tetejében állott s azt is véli, hogy Szejdi basa hordatta össze ezelőtt 246 esztendővel. A debreczeni local-patriotizmus egyéb jelentőséget is tulajdonit a Basahalmának. Ezen belől kell születnie annak, aki igazi debreczeni czivis névre vágyik. Nos hát e halmot a városi muzeumi bizottság most megásatta. Nem azért, mert a hagyomány Szejdi basa gyászos emlékü szereplésével kapcsolta össze a multját, hanem mert több körülmény egybevetése után népvándorláskori sirt sejtett alatta. Tizenegy napi munka eredménye igazolta a sejtelem helyes nyomon járását. A több mint hat méter magas s alul több mint ötven méter átmérőjü, igen szabályos kup alaku halom méhében, 6·50 méter mélyen elkorhadt deszkák vagy gerendák tüntek elő, ezek pedig egy 70 czm. mély, 120 cm. széles, 220 cm. hosszu üreget s ebben hatalmas termetü vitéz csontvázát fedték be. Sajnos, hogy a sirt, amely nem közönséges harczos nyugvó helyének készült, bizonyosan nem sok idő mulva a temetkezés után, kegyetlen sirrablók teljesen kifosztották. Mert a népvándorláskori siroknál szokásos mellékletek közül semmit, csak egy csattot, egy szijvéget sem találtak.

— **A debreczeni jótékony nőegyletből.** A debreczeni jótékony nőegylet f. hó 22-én választmányi ülést tartott Veressné-Szathmáry Teréz elnöklésével. Az ülésen jelen voltak Szabó Kálmánné, Weszprémy Zoltánné alelnökök, Sesztina Jenőné, özv. Mayer Emilné, Karai Sándorné, Muraközy Róza, Szallár Ferenczné, Váradi Szabó Jánosné, dr. Balkányi Miklósné, Fráter Erzsike, Székely Ferenczné, dr. Tüdős János jogtanácsos, S Szabó József tb. titkár, Szücs Kálmán pénztáros és Koncz Ákos titkár. A mult év jegyzőkönyvének hitelesitése után pénztáros bemutatta a négy évszak előadásának elszámolását. A bevétel volt 5085 korona 50 fillér, a kiadás 2500 kor. 02 fillér; tiszta haszon 2585 kor. 68 fillér. A jelentés kapcsán a választmány ugy a közremüködőknek, mint a rendezőbizottságnak, legfőképpen pedig a rendezés lelkének Fráter Erzsike választmányi tagnak jegyzőkönyvileg mondott köszönetet. A választmány tudomásul vette özv. Kacskovics Ivánné hagyományát és emlékezetét jegyzőkönyvébe rendeli iktatni, megbizván az egylet jogtanácsosát a hagyaték lebonyolitásával. Tüdős János dr. jogtanácsos javasolta ezután, hogy a nőegylet évenként nyilvánosan mutassa ki költségelőirányzatát és zárószámadását. A választmány elhatározta az alapszabályok átdolgozását és azzal az elnökségek, Tüdős János dr. jogtanácsost, S. Szabó József tb. titkárt, Szücs Kálmán pénztárost és Koncz Ákos titkárt bizta meg. Végül a választmány a rendes évi közgyülés napjául junius 10-ikét tüzte ki és két árvaleánykát felvett az árvaházba. Az ülés ezzel véget ért.

— **Dicséretre méltó cselekedet.** A mai önös világban, midőn a krisztusi szeretet ritka virág — jól esik dicsérettel emlitenünk fel egy egyszerü, becsületes, áldott szivü házaspárt *Kovács Ferencznek* és feleségének nemes cselekedetét. Egy házban laktak R. M. nevü ember családjával. R. M. felesége meghalt, a férj elhagyta három gyermekét és ha Kovács Ferenczék nem veszik gondjaikba a három árvát, azok éhen vesztek volna el. Anyagiakban keveset tudtak adni az árváknak, de szeretetük aranyával elhalmozták őket. Mivel azonban ők is küzdenek az élet nehézségeivel, az árvák közül két kis leányt a nőegylet felvett árvaházába. *Kovács Ferenczék* pedig a kis fiunak tovább is gondját viselik. Talán ők el sem olvassák e sorokat, de mi megemlitjük jószivük cselekedetét, melyet az árvák Istene nem hagy jutalmazatlanul.

— **A Hortobágy hasznositásáról.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az alföldi gazdálkodás kérdésével behatóan foglalkozván, e tekintetben javaslatot tesz a kormánynak. Mivel pedig a Hortobágy kérdése is szoros összefüggésben van az alföldi gazdálkodás kérdésével, *Forster Géza*, az Omge igazgatója felszólitotta *Koncz Ákos* tb. tanácsnokot, hogy az egyesület lapjában *Köztelek*-ben irja meg alaposan a Hortobágy hasznositásának kérdését, mely közleményeket az egyesület külön könyvben is kiadja. Koncz Ákos tb. tanácsnok, ki már a Hortobágy hasznositásának kérdésében rengeteg anyagot gyüjtött össze és ezen kérdésről czikkezett is a Budapesti Hirlapban, elfogadta a megbizást és már is készíti munkáját.

— **Barlangliget.** Alig hogy megemlitettük lapunkban Barlangliget szépségeit és jeleztük azt az olcsóságot, melylyel pompás nyaralókat lehet épiteni az ózondus vidéken, már is igen sokan érdeklődnek az ügy iránt. Lapunk felelős szerkesztője a legnagyobb készséggel szolgál felvilágositással. Barlangliget a magyar Tátrának egyik legszebb helye, könnyen megközelithető, az ott tartózkodó s olcsó és a különböző bajokban nagy sikerrel használható gyógyeszközökkel van berendezve. A lélek és test itt egyaránt édes nyugalomra talál. A dus fenyvesek, a minden oldalról védett völgy, az igazgatóság példás figyelme a vendégek iránt, mindegyaránt ajánlják ezt a gyönyörü helyet, melyet a jó Isten igazán jókedvében teremtett.

— **A nagyerdői nyaralók.** A mérnöki hivatal nagyobb arányu javitásokat és beruházásokat tervezett a nagyerdői városi nyaralókban, a városi tanács azonban a nagy költséget e czélra nem szavazta meg igen helyesen, mert ezeknek a nagyobb munkálatoknak nincs semmi helye akkor, midőn a bérlők idestova kimennek a nyaralókba. Az ilyen nagyobb munkálatokat őszkor kell teljesiteni, melyet a tanács a következő őszre el is rendelt. Egyébiránt ezekre a nyaralókra nézve egyik munkatársunktól igen érdekes czikkelyt kaptunk, melyet azonban nagy terjedelménél fogva lapunk legközelebbi számában közlünk.

— **A legyek, mint a tüdővész terjesztői.** Lord dr. ismételt megfigyelései, melyeket Massachusetts-államban levő közkórházban szerzett tapasztalataira alapit, ujabban megerősitik azon már régóta vitatott állitást, hogy a legyek roppant mértékben terjesztik a legkülönfélébb betegségeket, de különösen a tüdővész baczillusait. Ha egy baczillus ugyanis a légy testébe jut, itt ezer meg ezerszámra

felszaporodik, ugy, hogy Lord orvos megfigyelései szerint harmincz ily fertőzött légy három nap alatt hat-tizmillió tüdővész-baczillust is képes kiválasztani. S e légy kiválasztotta baczillusok sokkal veszélyesebbek, mint a levegőben felhalmozottak, mert könnyebben jutnak az ember testébe. Hiszen a naponta magunkhoz veendő élelmiszerek mily nagy részét fertőzik a legyek, bármily gondosan védjük is az ételeket. Ezért nem hangsulyozható eléggé, hogy az élelmiszereket — különösen a nyári hónapokban — a legnagyobb körültekintéssel óvjuk a legyektől.

— **Forrai Henrik halála.** A köztiszteletben álló Forrai—Fischbein családot sulyos csapás érte. Forrai Henrik hajdunádudvari földbirtokos, a vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, kedden délelőtt hosszas szenvedés után Budapesten, Andrássy-ut 46. sz. lakásán elhunyt. Az elhunytat Debreczenben is sokan ismerték. Fiatalabb éveiben tevékeny részt vett a vármegye közéletében és társadalmi szereplése révén is a vezető emberek közé tartozott. Mint a vármegye második virilise, a közintézményekből sohasem vonta ki magát és ha áldozatról volt szó, Forrai Henrik mindenkor az elsők között volt. A A vármegyében, de különösen Nédudvaron jótékonyságát még ma is emlegetik. Forrai Henrik az ősszel hült meg. Azóta állandóan betegeskedett. Aggódó családja külföldre, az enyhe éghajlatra vitte, ahonnan nemrég hozták vissza Budapestre. Állapotában csak látszólag állott be a jávulás. Pár nap mulva állapota rosszabbra fordult, kedden az orvosi segitség daczára, szerető hitvesétől és gyermekeiről körülvéve, kiszenvedett. Az elhunytban Fischbein Ignácz testvérét, Forrai Ernő, Forrai András volt debreczeni szolgabiró, Forrai Misi az ismert zeneszerző, Forrai Sándor országos hirü zenemüvész, fővárosi mérnök édesapjukat gyászolják. A halálesetről táviratban értesitette a család Weszprémy Zoltán alispánhelyettest, ki a vármegyeházára kitüzette a gyászlobogót.

— **Ajándék a muzeumnak.** Érdekes Prielle-ereklyék kerültek Rozsnyai Kálmán ajándékozása folytán a városi muzeum birtokába. Egy selyem szinlapból készitett párnácska, Prielle Kornélia fiatalkori hajával kitöltve. A selyem szinlap 1866. május 24-iki vendégfellépte alkalmával a városi nyomdában készült. Ezenkivül a „Szikra“ s „47-ik“ czikkből kiirt szerepei. Legkedvesebb theás csészéje és sajátkezüleg himzett zsebkendője a megboldogult nagy müvésznőnek.

— **Szöcskejárás Nagyváradon.** Nagy veszedelem fenyegeti a nagyváradi szőlősgazdákat, kik az idén igen jó termést vártak ugy nagyváradi és érmelléki szőlőikben, de a szépen indult tőkéket most váratlan csapás támadta meg. Mint sáskajárás lepi el a hegyeket a szöcske, amely a friss hajtást mind elpusztitja. A csapást a legutóbbi évek szárazságának tulajdonitják. A napokban bizottság becsüli föl a kárt, amely már eddig is tetemes.

— **Károlyi Sándor gróf halála.** Bizonyára az egész ország részvéte kiséri sirjába *Károlyi Sándor grófot*, aki a napokban elhunyt Mentoneban. Egész életét a közügyeknek szentelte és halhatatlan érdemei vannak a szövetkezetek terén. Hosszu élettel áldotta meg a Gondviselés és a hosszu élet szakadatlan munkában telt el. Igazi magyar ur volt, megáldva nemes szivvel, áldott lélekkel. Nyugodjék békében.

— **Szoyka Gyula távozása.** Annak idején emlitettük lapunkban, hogy Szoyka Gyulát, a debreczeni kereskedelmi iskola neves igazgatóját a pozsonyi keresk. iskola igazgatójává hivták meg. A nagytudásu és városunk társas életében szép és üdvös szerepet betöltő igazgató a napokban távozik városunkból. Távozását mindannyian sajnáljuk és most, hogy távozik tőlünk, igaz tisztelettel veszünk tőle bucsut, szivünkből kivánva, hogy fényes tehetségét uj otthonában is érvényesitse, ugy a felsőbb oktatás, mint a társadalom és közügyek terén.

— **Oláh Károly hazaérkezése.** Oláh Károly közmüvelődési tanácsos szabadság idejéről a napokban hazaérkezik és átveszi ügyosztályának vezetését. A tanácsos betegségéből teljesen felépült, amelynek szivünkből örvendünk.

— **A tavaszi nagyvásár.** A tavaszi nagyvásár élénken folyt le, kinálat és kereslet egyaránt volt bőven.

— **A szinházból.** Zilahy Gyula szinigazgató vendégszereplésre hivta meg a budapesti m kir. operaház elsőrangu művésznőjét Vasquez Molina Italiana grófnőt; továbbá Tanayné Halmy Margitot, kik művészetük pompájával gyönyörködtették közönségünket. A figyelmes igazgató legközelebb Szoyer Ilonkát szerződteti nehány estére.

— **Áthelyezés.** Várady Sándor dr. ügyészt az igazságügyminiszter Marosvásárhelyre helyezte át.

— **Az izr. hitközség tisztujitása.** A debreczeni izr. hitközség 1906. évi április hó 29-én, vasárnap délelőtt 9 órakor, József kir. herczeg-utczai (26. sz, emelet) tanácstermében tisztujitó nagygyülést tart. A tisztujitó gyülés tárgya az elnök, alelnök, 3 előljáró, pénztáros, ellenőr, 3 gondnok és az adófelszólamlási bizottságba 3 rendes és 3 póttag négy évi időtartamra megválasztása. A szervezeti szabályzat 53. és 54. §-ai értelmében felkéretnek a t. választók, hogy a kézbesitett szavazó-ürlapot az ugyanazon feltüntetett jelöltek neveivel tisztán és olvashatóan kitölteni (és pedig az elnöki, alelnöki, előljárói, pénztárosi és ellenőri állásokra egy-egy, a gondnoki állásokra három nevet irva) és azt f. é. április 29-én délelőtt 9 órától kezdve délután 4 óráig a választási helyiségben személyesen átadni sziveskedjenek. Délután 4 órakor a szavazó helyiség elzáratik és többé szavazó-lapok el nem fogadtatnak. Lehetőleg a hivatalos szavazó-ürlapok használandók, de más szavazólapok is érvényesek. Az összes tisztségekre — az adófelszólamlási bizottsági tagok kivételével — csak a jelöltek választhatók, miért is más hitközségi tagra eső szavazat figyelembe vétetni nem fog. Az adófelszólamlási bizottság rendes- és póttagjaiul bármelyik választható hitközségi tag, ki nem tagja a képviselő testületnek — megválasztható, miért is felkéretnek a t. választók, hogy a szavazó-ürlapnak a bizottsági tagokra vonatkozó részét oly hitközségi tagok neveivel töltsék ki, kik a választói névjegyzékben *-gal megjelölve nincsenek és kik az ezen meghivóval egyidejüleg kézbesitett képviselő-testületi névjegyzékben elő nem fordulnak.

— **Katonai czéllövészet.** A cs. és kir. 39. gyalogezred 2. zászlóalja május hó 3-án reggeli 6 órától déli 12 óráig, a magy. kir. 3. honvéd gyalogezred pedig május hó 4-én reggeli 6 órától délután 1 óráig a nagytávolságu lőtéren harczászati czéllövészetet fog tartani. Ez alkalomból Debreczen város tanácsa a szükséges óvintézkedések megtételével már megbizta a rendőrfőkapitányi hivatalt s megkeresést intézett ez ügyben Hajdusámson községhez.

— **A rabsegélyző egylet** május 6-án délelőtt 11 órakor tartja évi közgyülését a városháza nagytanácstermében, melyre a tagoknak szóló meghivókat az egyleti titkár megkezdte szétküldeni. Az ügy iránt érdeklődő nagy közönséget is meghivja a gyülésre az egyleti vezetőség.

— **Rákóczi halála.** Százhetvenegy évvel ezelőtt sóhajtott utolsót II. Rákóczi Ferencz, a vezérlő fejedelem. Rodostói magányából ragadta el nagy lelkét a halál épen hatvanadik esztendejében, mint édes anyját, a hős amazont: Zrinyi Ilonát. Az Isten árvaságra tett bennünket — irja hüséges szekretáriusa: Mikes Kelemen, aki annyit buslakodott a Mármora tenger partján. Az Isten — ugymond — mára halasztotta halálát urunknak azért, hogy megszentelje halálának áldozatját annak érdemével, aki ma meghalt érettünk. Amicsoda életet élt, amicsoda halála volt hiszem, hogy megmondották neki: Ma velem léssz a paradicsomban. A dicső fejedelem nem volt fekvő beteg. Még április elsején is dolgozott esztergályos műhelyében. De még aznap hideglelést kapott, mely nagyon elgyengitette. Virágvasárnap a gyengeség miatt nem mehetett a templomba, hanem a közeli házból, karosszékben ülve, hallgatta a misét. A pap odavitte neki a szentelt barkát, térden állva vette el kezéből s halkan ezt sóhajtotta:

Ez az utolsó ebben az életben. Hétfőn jobban volt, kedden még pipázott is, de már szerdán oly gyenge volt, hogy csaknem folyton aludt. Ha Mikes megkérdezte, hogy van, azt felelte: Jól, semmi fájdalmat se érzek. Csütörtökön, halála óráját közeledni érezvén, meggyónt, de ekkor is felöltözve ült karosszékében s a maga lábán ment hálóházába. Hanem a szavát már alig lehetett érteni. — Éjfélkor felvette az utolsó kenetet. — Eszméletnél volt, de beszélni nem tudott, csak könyek folytak a szeméből. Három órakor aztán elszállt hősi lelke. Tárogató nem siratta, csak bujdosó társai zokogtak körülte. Halála hire csak hetek mulva érkezett hazájába, ahol hasztalan közösitette ki az 1715-iki törvény, a nemzet fájó szivvel siratta a szabadság kiszenvedett tiszta lelkü apostolát. A tárogatók sirva emlegették nevét, sirva zengték a Rákóczi kesergőt, amelynek hangjaiból annyi keserv és titkolt fájdalom szakad fel. A kurucz hangszert olyan veszedelmes hangszernek tartotta Ferencz császár, hogy annak használatát, valamint a Rákóczi-induló játszását is eltiltotta. Roppant hatással volt a Rákóczi-induló és a Rákóczi-kesergő a magyarra. Egy kecskeméti czigányzenekar e két dalt a tilalom ellenére is eljátszotta s a népet annyira feltüzelte vele, hogy megrohanta az ott állomásozó Windischgrätz lovas ezredet s a vasas-németek közül negyvenet vasvillával és doronggal agyonvert s az egész regimentet kiüzte a városból. Erre aztán a bécsi kormány szigoru rendeletet küldött a megyefőnökhöz, hogy a tárogatót, a kuruczvilág e speciális hangszerét mindenütt égettesse el s annak használatát örök időkre eltiltotta. Az Andrássyak krasznahorkai várában ez után is több tárogatót őriztek és ezt szólaltatta meg Káldy Gyula, a kurucz nóták felkutatója. Rákóczi lelke ott zokog most is a tárogatók mélabus hangjában, ott repül a magyar rónan, s emléke hiven él minden magyar ember szivében. Akinek nevéhez egy legendás kornak dicsősége és mithosza füződik, az a nagy szabadsághős csak testi halált halhat, de lelke, szelleme, dicsősége és szenvedése egybeolvad a nemzet lelkével s addig él, mig tragikus sorsán kesergő nemzete él.

Vasuti sztrájk egy uzsonna miatt. Corsica szigetének vasutasai e hó eleje óta sztrájkban vannak. A sztrájk meglehetősen sulyos következményekkel jár, mert a gyönyörü szigetet ilyenkortavasz elején tömegesen látogatják a külföldi turisták. A nagyszabásu mozgalomnak szinte hihetetlen kicsiség volt a meginditója. Az Ajaccióból elindult személyvonat Bastia felé, haladtában megállapodott e hó 1-én a kis Casamozza-állomáson. A mozdonyvezető ur, az idő tizre járván, ugy érezte, hogy jó volna uzsonálni. Le is szállt a mozdonyról, leült az állomási épület lóczájára és hidegvérrel szalonnázni kezdett. Hiába förmedt rá az állomásfőnök s hiába támadtak rá az utasok is, Battista ur a mozdony vezetője, meg nem mozdult, amig be nem kebelezte egész szalonnakészletét. Az állomásfőnök jelentésére s az utasok panaszára a vasut igazgatósága elcsapta Battistát. Erre valamennyi vasutas szolidaritást vállalt vele és egyhanguan kimondták a sztrájkot.

— Április hó 15-én megnyilt a nagyerdei gyógyfürdő. Hánnyan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kurára messze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógymódot ép ugy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vizgyógymód minden modern eszköze, a fürdőbérlő elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérlő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern hygienia minden eszközével és oly olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A viz alkalmazása gyógyczélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknél eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógymód edzőleg, éltetőleg és erősitőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott müködésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvizgyógymód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, mig a magasabb korban a hanyatló erőket felélénkiti és a lassan müködő szerveket felfrissiti. Eredménynyel alkalmazható tehát a vizgyógymód és annak különféle alakja 1. Sulyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek hurutos állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövérség-, köszvény-, görvélykór- és czukorvizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknél. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinél, a neurasthenánál, ennek sokoldalu jelenségeinél, a mint: fejgörcs, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szivbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hüdéses állapotoknál. — A nagyerdői hidegvizgyógyintézet modern és czélszerü berendezése, fekvése és kitünő puha vize fölötte alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdői hidegvizgyógyintézetben.

Villamos csengők, telefonok, villámháritók berendezését minden terjedelemben, javitását és évi gondozását legjutányosabban és jótállás mellett eszközli FÖLDVÁRI L. debreczeni első elektrotechnikai vállalata Kossuth-utcza 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára.

Képes árjegyzék ingyen. Telefon-szám 168.

Uri divat, kalap és fehérnemü üzlet **Békés Lajos** *Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérnemüeket és kelengyéket mérték szerint a legszebb kivitelben készit.*

TELEFON 308. **MELOCCO PÉTER** TELEFON 308.

GYŐR. — BUDAPEST. — DEBRECZEN.

Képviselet: Debreczen és Hajdumegye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utcza 5.

Márványmozaiklap.
Mükő- és Czementárugyár.
Beton és vasbeton.
Épitési vállalat.
Átereszek készitése.

Szabadalmazott géppel gyártott ***karmantyus*** és ***csömöszölt*** Czementcsövek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkivül olcsó áron

a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavitja, füstzaklatást megszüntet.

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata 1906—877.